

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde polis karakolunun yıkım çalışmaları sırasında kepçe operatörü tarafından en az dört yurttaşa ait olan kemiğin bulunduğu basına yansımıştır. Bu haber yerel kaynaklarca da doğrulanmaktadır. Bismil'de polis karakolunda bulunan kemiklere ilişkin adli tıp uzmanları, hukukçu ve antropologların eşliğinde bilimsel yöntemlerle bir incelemenin yapılması, burada kemiği bulunduğu tahmin edilen kişilerin yakınlarının sürece dâhil edilmesi, cenazelerin dini, vicdani ve hukuki değer ve usullere uygun defnedilebilmesi, olayın ortaya çıkmasının ardından suç teşkil eden uygulamaların araştırılması ve bu sürece ilişkin etkin soruşturulmanın yapılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim. 22.04.2022

Remziye TOSUN

Diyarbakır Milletvekili

Hisyar ÖZSOY

Diyarbakır Milletvikili

Dersim DAG

Diyarbakır Milletvekili

Garo PAYLAN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

1990'lı yıllarda özellikle Kürtlerin yaşadığı coğrafyada yaşanan çatışmalı süreç boyunca milyonlarca yurttaş hak ihlaline maruz kalmıştır. Binlerce yurttaş yaşamını yitirmiş, yüzlerce yurttaş zorla kaybettirilmiştir. Yine on binlerce kişi zorla yerinden edilmiş, köy boşaltma ve yakmaları yaşanmıştır. Söz konusu hak ihlalleri, Vartinis Davası ve Lice Davası gibi günümüzde halen devam eden veya zaman aşımına uğrayan davalara konu olmuştur. Kimi

kaynaklarda 17 bin olarak geçen ve faili meçhul cinayetleri olarak bilinen olaylar “toplu mezarlar” şeklinde toplumun hafızasında yer almaktadır.

Toplu bir mezar olan ve üzerine villaların yapılması planlanan Newala Qesaba’nın Türkiye gündemine oturduğu son günlerde Diyarbakır’ın Bismil ilçesinde bir toplu mezar bulunduğu kamuoyuna yansımıştır. Bismil polis karakolunun yıkım çalışmaları sırasında kepçe operatörü tarafından en az dört yurttaşa ait olduğu tahmin edilen kemikler bulunmuştur. Bulunan kemiklerin gizlice gmldğu iddia edilmektedir. Kepeyle kazı esnasında kemiklerin ortaya çıkması şeklindeki bulunma süreci, sonrasında kemiklerin iddia edildiği gibi saklanmış ve gizlice gömülmesi ile bu alanda bir toplu mezar olması ihtimali Diyarbakır başta olmak üzere kamuoyunda ve toplumda bir infial yaratmıştır.

Bismil’de polis karakolunda bulunan bu kemiklere ilişkin etkin bir soruşturmanın derhal yapılması, bu kişilerin kimliklerinin tespit edilerek yakınlarına verilmesi, cenazelerin dini, vicdani ve hukuki değer ve usullere uygun defnedilmesi, olayın ortaya çıkmasının ardından suç teşkil edebilecek uygulamaların araştırılması amacıyla Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

GEREKÇE

1980’li yıllardan günümüze toplu mezarlar ve faili meçhul cinayetler, Türkiye tarihinin kanayan yarası olmaya devam etmektedir. Yakın tarihte bölgede ilk toplu mezar olan bilinen yer Siirt Newala Qesaba (Kasaplar Deresi)’dir. Bu toplu mezarlardan birinin ise Diyarbakır’ın Bismil ilçesinde olduğu, karakolun içinde yer aldığı ve geçtiğimiz hafta karakolun yıkımı sırasında bulunduğu basına yansımıştır.

Toplu mezar olarak bilinen blgelerim araştırılmaması, zorla kaybedilen ve yaşamını yitiren yurttaşlara ilişkin soruşturma yürütülmemesi, toplumun dini, vicdani ve hukuki değerlerini zedelerken defnetme ve yas hakkının layıkıyla yapılamaması toplumda travmaya sebep olmaktadır.

Bununla birlikte birçok kez basına yansıyan mezarlıkların tahrip edilmesi ve toplu mezar olarak bilinen söz konusu bölgelerin betonla kapatılması veya imara açılması bu travmaya fazlasıyla derinleştirmektedir. Türk Tabipler Birliği (TTB) 2011 yılında yaptığı basın açıklamasında toplu mezar vakalarının vahametini ve toplumda yaşanan travmanın boyutlarını göstermektedir:

“Şu ana kadar 1.469 kişiye ait kemiklerin bulunduğu 114 toplu mezarın tespit edildiği; açılan 26 toplu mezarda 171 kişinin kemiklerine rastlandığı bildirilmekle birlikte olayın gerçek boyutları çok daha büyüktür. Hakkâri’den Tunceli’ye kadar çok geniş bir coğrafyada yüzlerce toplu mezarda gömülü kimliği belirsiz binlerce ceset söz konusudur.”

Türkiye toplu mezarlar araştırılması konusunda yeterince aktif değil iken yeni toplu mezarların bulunması ise toplumda infiale sebep olmaktadır. Bu toplu mezarlardan biri Diyarbakır’ın Bismil ilçesinde bulunmuştur. Söz konusu olay geçen hafta polis karakolunun yıkım çalışmaları sırasında kepçe operatörünün insan kemikleri bulmasıyla ortaya çıkmıştır.

1994 yılında Bismil’de kaybolan/kaybettirilen bir yurttaşın yakını, polis karakolunun yıkımı esnasında insan kemiklerinin Bismil Belediyesi’ne bağlı çalışan kepçe operatörü tarafından bulunduğu, kemiklerin en az 4 insana ait olduğu, akabinde imam tarafından gizlice gömüldüğü gibi duyumların ilçede konuşulduğunu aktarmıştır. Kemiklerin bulunmasının ardından Bismil Belediyesi’nin yıkım çalışmalarını durdurduğu, alana beton döktüğü basına yansımıştır. Ayrıca bulunan kemiklerin Bismil Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü’ne teslim edildiği iddia edilmiştir.

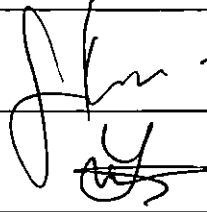
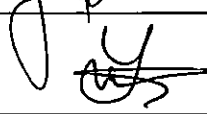
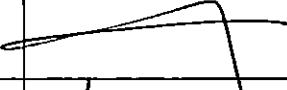
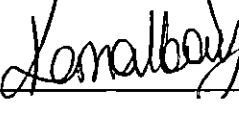
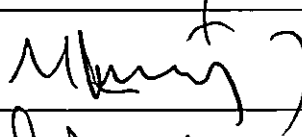
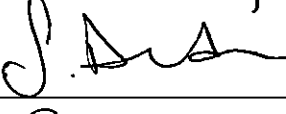
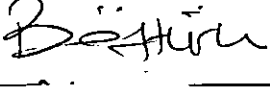
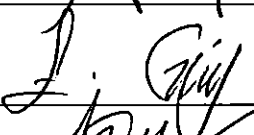
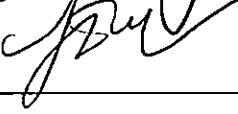
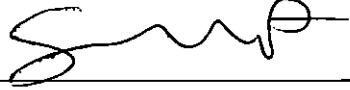
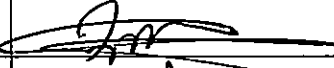
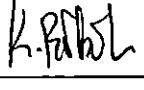
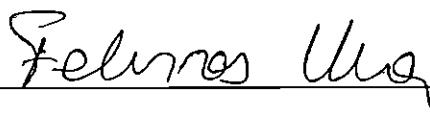
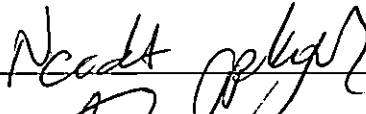
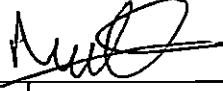
Kemiklerin bulunduğu alanın toplu mezar olduğu iddiası ise Bismil’de 90’lı yıllarda yaşanan zorla kaybettirme ve faili meçhul cinayetler vakalarından dolayıdır. Diyarbakır’ın birçok ilçesinde onlarca yurttaş, 1990’lı yıllarda Lice Merkez Jandarma Komutanlığı tarafından hazırlanan ve 2000’li yıllarda ortaya çıkan fişleme belgelerinde adı geçmektedir. Söz konusu belgelerde adı geçen yurttaşlar daha sonra kaybolmuş, yaşamını yitirmiştir. Bismil’de fişleme belgelerinde adı bulunan ve zorla kaybettirilen, cinyeti faili meçhul kalan 13 yurttaştan ikisinin cenazesi Bismil Sanayi Mezarlığında bulunurken 11 yurttaşın cenazesinin yeri hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla söz konusu kemiklerin zorla kaybettirilen ve fişleme listesinde adı bulunan yurttaşlar olduğu tahmin edilmektedir.

Tıpkı Bismil’de kemiklerin bulunmasının ardından alanın betonla kaplanması gibi 90’lı yıllarda yaşanan binlerce zorla kaybetme ve faili meçhul vakaları hakkında etkili soruşturma mekanizmalarının yürütülmediği kamuoyu tarafından bilinmektedir. Ki bu da kamuoyunun Türkiye’de kurumlara ve adalete olan güvenin çok düşük olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Bismil’de bulunan kemikler ve toplu mezara ilişkin Meclis eliyle araştırılması hem dini, hem vicdani, hem de adaletin tayin edilmesi bağlamında toplumda olumlu bir etki yaratacaktır.

Birleşmiş Milletler’in ‘Herkesin Zorla Kayıp Edilmeye Karşı Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmesi’, 20 Aralık 2006 tarih ve 61/177 sayılı kararıyla kabul edilen ve 23 Aralık 2010’da yürürlüğe giren uluslararası bir sözleşmedir. Türkiye, Sözleşmeye taraf olmasa da yurttaşların

haklarının devletin sorumluluğundan olmasından dolayı yaşanan binlerce hak ihlalinin araştırılması elzemdir. Bu anlamda Bismil’de bulunan kemiklerin araştırılması bu süreçte suçu olanların açığa çıkarılması ve adil bir yargılanmasa sürecinin başlaması açısından elzemdir. Yine bu süreç, yıllardır kayıplarına ulaşmaya çalışan ve yasları kesintiye uğrayan ailelerin yas sürecini layıkıyla tutmalarını sağlayacaktır. Son olarak Bismil’de karakolun içinde olduğu iddia edilen toplu mezara ilişkin etkin bir soruşturma bir toplu mezar coğrafyasına dönen Türkiye’de toplu mezarlara ilişkin hakikat açığa çıkacak ve adaletin sağlanmasında önemli bir adım olacaktır.

Bu nedenle, bu olaya ilişkin derhal uzmanlar eşliğinde, bilimsel yöntemlerle incelemelerin yapılabilmesi, buradaki hakikatin açığa çıkarılması, bulunan cenazelerin kimliklerinin tespit edilmesi, bu cenazelerin ailelerine teslim edilerek layıkıyla defnedilmelerinin sağlanması, bu süreçte suçu olanların tespit edilerek etkin bir soruşturmanın yaşanması ve bir kez daha, insanlığa karşı suçlar kapmasında olan bu türden bir vahşetin yaşanmaması için Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5			
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9			
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	